

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η / «Η ΕΥΚΤΙΚΗ ΕΓΚΛΙΣΗ»

Σε **ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ** η ευκτική μπορεί να εκφράζει:

- **ευχή** (ευχετική ευκτική). Μεταφράζεται: «μακάρι να...». Συνήθως προηγούνται τα μόρια *εἴθε, ὥς, εἰ* γὰρ για έμφαση.
π.χ. *Εἴθε σὺ φίλος ἡμῖν γένοιο.* (= Μακάρι να γινόςουν φίλος μας!)
- το **δυνατό** στο παρόν ή στο μέλλον (δυνητική ευκτική). Συνοδεύεται από το δυνητικό *ἂν* και μεταφράζεται: «θα ήταν δυνατόν να...», «θα μπορούσα να...». π.χ. *Ἔχοις ἂν με διδάξει τί ἐστὶ νόμος;* (= Θα ήταν δυνατόν / Θα μπορούσες να με διδάξεις τι είναι νόμος;) *Πολλὰς ἂν εὖροις μηχανάς.* (= Θα ήταν δυνατόν / Θα μπορούσες να βρεις πολλά τεχνάσματα.)

Σε **ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ** η ευκτική μπορεί να είναι:

- ευκτική του **πλαγίου λόγου**, η οποία συνήθως αντικαθιστά άλλες εγκλίσεις, όταν στον πλάγιο λόγο η δευτερεύουσα πρόταση εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου.
π.χ. *Ἐγὶγνώσκε ὅτι σὺ λέγοις τὰληθῆ.*
- **επαναληπτική** ευκτική, που δηλώνει επανάληψη και μεταφράζεται: «κάθε φορά που... » (κυρίως σε υποθετικές, χρονικές και αναφορικές προτάσεις).
π.χ. *Τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον.* (= Όποτε / Κάθε φορά που έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς, τον εκτελούσαν.)
- **δυνητική** ευκτική, που εκφράζει, όπως και στις κύριες προτάσεις, το δυνατό στο παρόν ή στο μέλλον.
π.χ. *Νῆες ὑμῖν πάρεισιν, ὥστε ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε.* (= Έχετε πλοία, και θα ήταν δυνατόν / θα μπορούσατε αιφνιδιαστικά να κάνετε επίθεση.)

ΚΛΙΣΗ ΕΥΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ Ρ. «*εἰμί*»

εἶην
εἶης
εἶη

εἶημεν / εἶμεν
εἶητε / εἶτε
εἶσαν / εἶεν

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΕΥΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ, ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ Ε.Φ.

Η ευκτική του ενεστώτα και του μέλλοντα έχει ως χαρακτηριστικό γνώρισμα τη δίφθογγο **-οι-**. Ο μέλλοντας έχει τις ίδιες καταλήξεις με τον ενεστώτα με την προσθήκη του χαρακτηριστικού **-σ-** πριν από αυτές.

Ο αόριστος διαφοροποιείται από τον μέλλοντα ως προς τη χαρακτηριστική δίφθογγο, που είναι **-αι-** αντί για **-οι-**.

Ευκτική Ενεστώτα	Ευκτική Μέλλοντα	Ευκτική Αορίστου
πιστεύ- οιμι	πιστεύ-σ- οιμι	πιστεύ-σ- αιμι
πιστεύ- οις	πιστεύ-σ- οις	πιστεύ-σ- αις
πιστεύ- οι	πιστεύ-σ- οι	πιστεύ-σ- αι
πιστεύ- οιμεν	πιστεύ-σ- οιμεν	πιστεύ-σ- αιμεν
πιστεύ- οιτε	πιστεύ-σ- οιτε	πιστεύ-σ- αιτε
πιστεύ- οιεν	πιστεύ-σ- οιεν	πιστεύ-σ- αιεν

Η ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ των βαρύτονων ρημάτων σχηματίζεται τόσο περιφραστικά (πιο εύχρηστος τύπος) από την ενεργητική μετοχή παρακειμένου του ρήματος και την ευκτική ενεστώτα του ρ. **εἰμί**, π.χ. λελυκώς, -υῖα, -ὄς εἶην, όσο και μονολεκτικά (σπάνια), π.χ. λελύκ-οιμι, λελύκ-οις κτλ.

ΚΛΙΣΗ ΕΥΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ Ε.Φ.

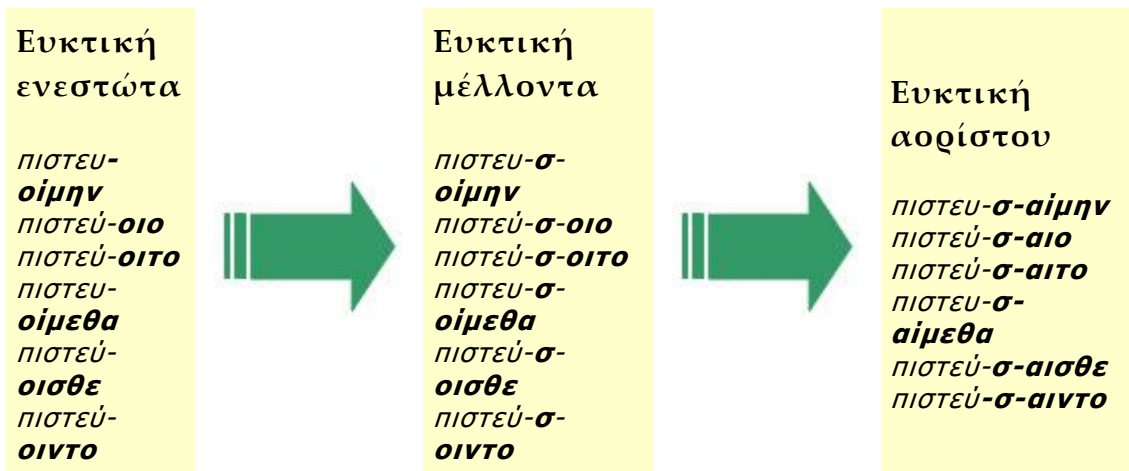
πεπιστευκώς, -υῖα, -ὅς εἶην	πεπιστευκότες, υῖαι, -ότα εἶμεν
πεπιστευκώς, -υῖα, -ὅς εἶης	πεπιστευκότες, -υῖαι, -ότα εἶτε
πεπιστευκώς, -υῖα, -ὅς εἶη	πεπιστευκότες, -υῖαι, -ότα εἶεν

Παρατηρήσεις

1. Οι δίφθογγοι **-οι-** και **-αι-** στις καταλήξεις της ευκτικής είναι πάντοτε **μακρόχρονες**.
2. Η ευκτική αορίστου, όπως και η υποτακτική, δεν παίρνει αύξηση.
3. Για τον σχηματισμό και την κλίση της ευκτικής μέλλοντα και αορίστου ενεργητικής φωνής των αφωνόληκτων ρημάτων χρησιμοποιούμε τις ίδιες καταλήξεις, αλλά το θέμα των ρημάτων αυτών μεταβάλλεται, όπως και στην οριστική των χρόνων αυτών. π.χ.: πράττω → πράξοιμι - πράξαιμι, βλάπτω → βλάψοιμι - βλάψαιμι, σώζω → σώσοιμι - σώσαιμι.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΕΥΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ, ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

Στον αριστερό πίνακα του σχήματος δίνεται η κλίση της ευκτικής ενεστώτα μέσης φωνής. Ο μέλλοντας έχει ακριβώς τις ίδιες καταλήξεις με τον ενεστώτα (με την προσθήκη του χαρακτηριστικού **-σ-** πριν από τις καταλήξεις). Ο αόριστος διαφοροποιείται από τον μέλλοντα ως προς τη χαρακτηριστική δίφθογγο, που είναι **-αι-** αντί για **-οι-**.

Παρατηρήσεις

1. Η ευκτική, όπως και η υποτακτική, αορίστου δεν παίρνει αύξηση (είτε χρονική είτε συλλαβική).
2. Για τον σχηματισμό και την κλίση της ευκτικής μέλλοντα και αορίστου μέσης φωνής των αφωνόληκτων ρημάτων χρησιμοποιούμε τις ίδιες καταλήξεις με τα φωνηεντόληκτα ρήματα, αλλά το θέμα των ρημάτων αυτών μεταβάλλεται, όπως και στην οριστική των ίδιων χρόνων.
π.χ. φυλάττομαι → φυλαξοίμην - φυλαξαίμην, τρίβομαι → τριψοίμην - τριψαίμην, ψεύδομαι → ψευσοίμην- ψευσαίμην.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΕΥΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

Η ευκτική του παρακειμένου στη μέση φωνή σχηματίζεται περιφραστικά από τη μετοχή παρακειμένου μέσης φωνής του ρήματος και την ευκτική ενεστώτα του ρ. *είμι*.

ΚΛΙΣΗ ΕΥΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ Μ.Φ.

λελυμένος, λελυμένη, εἶην λελυμένον		λελυμένοι, λελυμέναι, εἶμεν λελυμένα
λελυμένος, λελυμένη, εἶης λελυμένον		λελυμένοι, λελυμέναι, εἶτε λελυμένα
λελυμένος, λελυμένη, εἶη λελυμένον		λελυμένοι, λελυμέναι, εἶεν λελυμένα

ΕΥΚΤΙΚΗ ΜΕΛΛΟΝΤΑ Ρ. «εἰμί»

α' εν. ἐσοίμην	α' πληθ. ἐσοίμεθα
β' εν. ἔσοιο	β' πληθ. ἔσοισθε
γ' εν. ἔσοιτο	γ' πληθ. ἔσονται